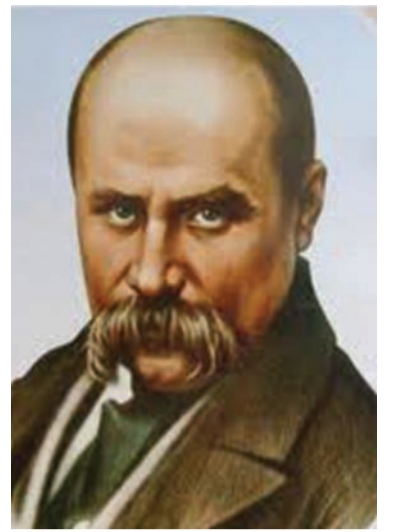

Український ВІСНИК

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXV. № 5-6 (березень) 2018

Біля погруддя Тараса Шевченка у Бухаресті

**ДОРОГІ УКРАЇНЦІ РУМУНІЇ,
ЩИРО ВІТАЮ ВАС
ІЗ ВЕЛИКОДНІМИ СВЯТАМИ!**

Воскресіння Христове дає нам тверду впевненість у перемозі добра над злом, правди над брехнею, життя над смертю. Це Свято стало поворотним пунктом в історії світу і в історії кожного з нас.

При цій нагоді я хочу подякувати всім тим, хто є прикладом вірності і любові у нашій спільноті, тим, які вже не один рік підтримують українську громаду та єдність українців Румунії.

Нехай Світло Воскресіння Христового дає нам сили побороти всі труднощі, які випадають на нашій дорозі, та непохитну віру в кращий день.

У ці весняні дні бажаю вам і вашим рідним відчувати повноту життя та родинне тепло. Нехай Господь дарує вам любов, радість, мир та злагоду на довгій літа.

Христос воскрес!

Голова Союзу українців Румунії,
Депутат **МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ**

Прочитайте:

- ❖ Шевченко і ми
- ❖ Пам'ятник Тараса Шевченка на Сокольській скелі
- ❖ Міжнародний день Рідної Мови на Буковині
- ❖ Квітень дарує отцю Івану Арделяну 80-ий цвіток

Застереження

Вдень покладання квітів до погруддя Тараса Шевченка у бухарестському парку Херестреу сів холодний осінній дощ, тому й мало столичних українців прийшло поклонитися Великому Кобзарю до 204-их роковин його народження.

«Так Бог дав», – сказали б сільські побожні бабусі, хрестячися.

Та мені пригадалися слова голови Товариства «Просвіта», відомого українською поета Павла Мовчана, сказані 1990 року в Каневі, коли учасники світового фестивалю поезії «Золотий гомін» припливли кораблем по Дніпру до священного місця українців звідусіль – могили Шевченка – і коли над Чернечою горою клубочилися чорні хмари: «Це батько Тарас гнівається на нас, «дітей нерозумних», бо не виконуємо його заповітів».

Над цими словами варто задуматися не тільки у березневі Шевченківські дні...

«І на оновленій землі/ Врага не буде, супостата,/ А буде син і буде мати/ І будуть люди на землі» – пише Тарас Шевченко.

На жаль, суверенну українську землю ще топчуть чоботи московського агресора, а матері виряджають синів на війну...

Старість – не рагість

Старість – найчастіше ототожнюють з мудрістю, яка передається молодим поколінням, і так продовжується людський рід. Та найгірше тоді, коли дідівську і батьківську мудрість /працьовитість, чесність/ – передавати нікому, і тоді немає й майбутнього.

Такий феномен /загрозливий!/ спостерігається в останні десятиріччя в Румунії, включно в українських селах, назва якому – депопуляція. А депопуляція за рахунок молоді, яка мігрує в країни європейського простору на заробітки, призводить до дуже низької народжуваності, і так коло закривається: немає молодих сімей, отже немає дітей, школи закриваються, пустіють людські оселі, і тільки бабусі й дідусі доживають свого віку без синів і дочок, без внуків.

За більш-менш офіційною статистикою приблизно чотирьох мільйонів румунських молодих громадян зараз перебувають на заробітках в європейських країнах – найбільше в Італії, Іспанії, Великобританії. Багато з них, виїхавши з дітьми, знайшли там постійне місце проживання і не мають наміру повернутися додому.

Заробітчанство за кордоном спонукало й українців, переважно з бідних українських сіл Мараморощини, податися на чужину. Скажімо, у Полянах, де в кожній хаті колись було понад десять дітей, вже починає відчуватися брак учнівського «населення». З кожним днем цей феномен все більше посилюється і в слободах Дунайської дельти, де депопуляція через трудні умови життя почалася ще за часів комуністичного режиму. Але якщо тоді молодь мігрувала до великих міст, знаходячи роботу у промисловості, то зараз молодь виїжджає за кордон, і більшість вже не повернеться до батьківського порога. А на чужині забувається насамперед рідна мова. Для української громади Румунії міграція за кордон – рівнозначна непоправній втраті.

В національному плані якихось запобіжних заходів не вживається, бо економічний стан країни не може забезпечити задовільного рівня життя молоді.

Та ось, я вчитав в одній з газет, що в селі Кончешти Ботошанського повіту місцеві органи влади знайшли спосіб запобігти /частково/ старінню населення. Примарія закупила покинуті доми, відремонтувала їх і запропонувала безплатно, разом із земельними ділянками, охочим переселитися в це село, але з умовою, щоб у новосельців були діти.

І так, до Кончешт, села на кордоні з Україною, почали прибувати

сім'ї з дітьми з повітів Алба, Гунедоара, Яси, Нямц і пустили тут своє коріння. Обробляють землю, вирощують худобу, а діти ходять до школи. Хоча на рівні країни – це крапля в морі, але приклад, як такий, вартий наслідування.

Святі птахи – бузьки

Згазет я дізнався, що посередині місяця березня з вирію вже повернулися перші бузьки – вісники недалекої весни. Після морозів і завірюх початку березня погода потеплішала, і я зрадів, що ці птахи не зазнають лиха. Та ось, на третю декаду місяці метеорологи повідомили про погіршення погоди – на півночі країни і в горах ще будуть снігопади і морози, і це засмутило мене – дивись, прилетять із-за морів всі бузьки і застануть удома холоднечу, замерзлі болота, на яких вони шукають поживу, застануть засніжені гнізда, покинуті минулої осені.

А бузьків я полюбив змалку, коли у хаті моєї бабки по матері,

Марії Бойчук, зимував бузьок, якого старенька знайшла на балті з перебитим крилом і він не зміг полетіти у вирій. Бабка забрала бузька додому, перев'язала крило, яке через зиму загоїлося.

Бузьок зник до людської оселі, вдень дивав по хаті, а на ніч бабка вклала його під решето.

Про бузьків у новелі «Образи» /зб. «Біле-пребіле поле», 1974/ я писав:

«Ночую у бабиній хаті. Лягаю і силкуюся заснути. Напроти вікна бовваніє стодола старого Мандюка, і аж тепер помічаю, що на її вершечку немає бузьків, лише осиротіле гніздо зосталося.

Видно, не вернулися бузьки з вирію, або вернулися та не впізнали своєї домівки: вуйко Мандюк пошив наново стодолу солом'яною. Але гніздо зберіг, поставив на колишнє місце.

Бузьки святі птахи. Вуйко Мандюк те знав і навіть мені колись про це розповідав...»

Отже, з дитинства люблю бузьків. І тепер, проїжджаючи селами, де на електричних стовпах бузьки викладають свої величезні гнізда, невимовно радію, коли вони не пусті, коли ці чудові птахи виводять у них своїх малят. І завжди потерпаю, коли бузьки вже прилетіли з вирію, а весна спізнюється. Або коли вони, вивівши вже пташенят, вдарить гроза з градом і поб'є бузькове молоде потомство. Бо гнізда бузьків не захищені перед стихією – просто неба на вершечках стовпів, на сухих деревах чи на солом'яних господарських прибудовах, яких тепер вже дуже мало. Тому їх може спіткати лихо.

Запам'ятався чутливий вірш негостинського поета Михайла Волощука, надрукований кілька років тому в «Українському віснику», про те, як град побив бузькове гніздо і як загинули молоді птахи.

І коли пишу ці рядки, коли несподівано в кінці березня повернулася зима на Буковину, потерпаю за цих перелітних птахів, молюся в душі аби не повернулися зарано і не потерпіли від холоду і голоду...

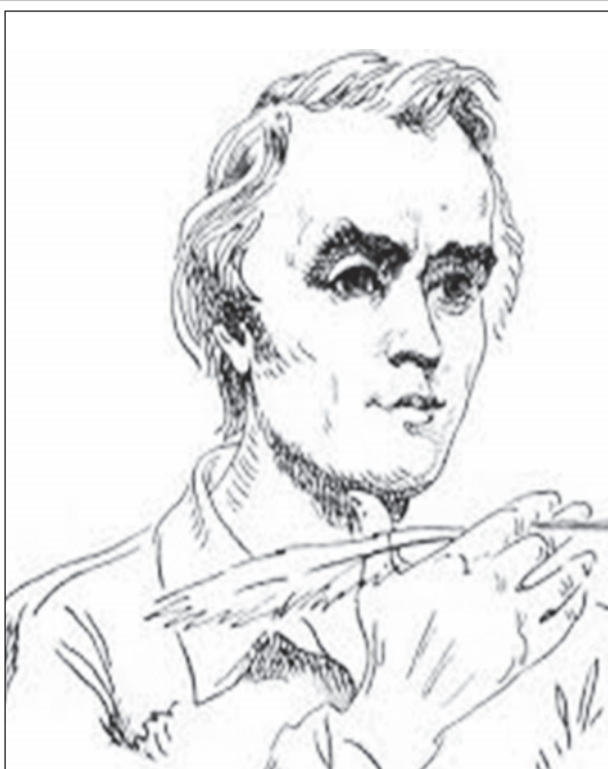
Михайло МИХАЙЛЮК

ШЕВЧЕНКО І МИ

Кожного разу, коли святкуємо річницю з дня народження Тараса Шевченка, я хотів би повірити у диво. У диво, що в хаті кожного українця з великої України, західної і східної діаспори, є священна книга нашого народу – «Кобзар». Поруч з Біблією. Бо зараз, після десятиліть, протягом яких у нас намагались відібрати все, включно свободу совісті, людина повертається до віри, до великої книги, з якої насамперед черпає засади моральності. Шлях цей нелегкий, він пролягає через подолання брехні, облуди через очищення сумління, розкуття духу. Не можна сказати, що серед українців немає багато таких, котрі не вірять у Боже Слово. Та значно болючіше признати, що є українці, які не тільки не вірять у віще Шевченкове слово, не повертаються до нього, як до національної релігії – вони навіть не знають його. Не виключно з їхньої вини. А з вини тих, хто тримав те слово «під замком» – а це означає тримати на припоні і під контролем духовність цілого народу, – з вини тих, хто спотворював це слово. Про Шевченка написано гори літератури – правдивої, напіввигаданої і фальшивої. На жаль, правдивої менше, як і про історію України. Кожний з фальсифікаторів рвав його до себе, шматував, намагаючись вкласти нескориме Кобзареве слово в ідеологічне прокрустове ложе.

Багато хто намагався і ще намагається одягти Шевченка у кожух, селянську свиту, зробити з нього суцільного атеїста чи революціонера, нав'язати йому різні химерні історичні та політичні доктрини.

Та всупереч цим духовним пігмеям, Шевченко стоїть у пантеоні української та світової культури – земний, близький і святий для людей з чистою совістю і недосяжний для лицемірів. Бо правдиве поетичне слово має подвійну і потрібну магію. Мовлене генієм, воно здатне жити століттями і впливати своїм дивним чаром на серце і уми нових і нових поколінь. Його, Шевченкове слово, вже розгадують друге століття, але наближаються до його таїни лише в міру того, що підказує з цього приводу сам Кобзар. Бо це слово великої Правди:

*Нічим отверзуться уста,
Прорветься слово, як вода,
Із дебр-пустиня неполита,
Зцілющою водою вмита,
Прокинеться.*

Силу Слова Тараса Шевченка його недруги збагнули відразу після появи поезії великого сина України. Так, кажуть, що цар Микола I, прочитавши поему Котляревського «Енеїда», розреготався і сказав, що «это умная шалость». Та коли прочитав Шевченкову поему «Сон», в якій так нещадно розвінчано Петербурзький Олімп, гідний наслідник «сказаного» Петра I заслав його в солдати в азіатські степи із заборобою «писати і малювати».

«Обніміться, брати мої» і «Борітись, поборете!» закликав великий Кобзар «дітей нерозумних» трагічної і величної в своїх муках і боріннях України, за яку поніс тяжкий хрест мученика. Та як виконуємо ми цей заповіт сьогодні, як розсіваємо невмируще слово, щоб воно проросло в душах всіх українців і дало плоди?

Із числа людей, котрі безмежно вірили і вірять у магічну силу Шевченкового слова, людей яких я знав і знаю і від котрих перейняв жаринку цієї віри, назву двох. Перший – це простий, але мудрий селянин з буковинського села Негостини Григорчук-Малик, нині вже покійний. Не перебільшуючи, можна сказати, що старий Григорчук був справжнім феноменом. Він знав напам'ять «Кобзар» і мав цілий усний коментар до нього, з якого могли б повчитися навіть і принагідні «шевченкознавці». На жаль, ніхто не подумав записати мудрі і глибокі судження простого українця про

нашого національного поета. А вони могли стати взірцем того, як треба розуміти нам Шевченка, як керуватися в житті його вченням про правду, справедливість, чесність, нетерпимість до безликих і фарисеїв.

Друга людина, яка вразила мене своєю вірою у володаря української душі, – це поет Павло Мовчан, нинішній голова культурного товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка в Україні. Для Павла Мовчана – Шевченко явище космічне. Він живий дух, що стоїть на сторожі України та її люду, допомагаючи їм у найтяжчі моменти. Це не містика, а віра, що український народ, крім Всевишнього, має ще одного Бога, чий прах спочиває на Канівській горі над Дніпром, а дух, безсмертний дух, зорить за тим, що відбувається на землі, за яку прийняв муки.

Навіть та річ, що Шевченко помер у чужій стороні, звідки його прах перевезено в Україну, не випадковість. Крім життєвого мученицького шляху, Шевченко мусив пройти ще один шлях з далекого холодного Петербурга на рідну землю, щоб збудити і закріпити в народі волелюбство, національну гідність, прагнення до духовного відродження. Якби такою вірою пройнялися всі українці, доля нашого народу, його майбутнє були б великими. Бо той, хто був сином мужика, був кріпаком і став володарем у царстві духа і людської культури за визначенням іншого великого сина українського народу Івана Франка, визначення до якого важко щось додати, залишив нам у спадок заповіт, який ми повинні сповнити. Бо не для себе виборював Шевченко володарювання «у царстві духа», а для тебе, для мене, для всіх нас. Щоб ми не були безликими українцями, не були кріпаками у чужих, а залишалися володарями своєї культури і духовності, а в Україні своєї землі, дарованої Богом і долею. Кожен на своєму місці, кожен у своїй справі, з'єднуючи наші діла і вчинки у велике українське ціле. Своїм словом і ділом Шевченко виборив для українського народу, для нас, його відгалужень в діаспорі, чільне місце серед народів світу. А ми повинні продовжувати його справу. Тож знайдімо, кожен у своїй серці, місце для його могутнього і розкутого духу, щоб він був із нами завжди, не тільки у день його роковин. Бо він наша слава, дух, совість і правда.

Михайло МИХАЙЛЮК

ВЕЧІР ВАСИЛЯ СТУСА У БУХАРЕСТСЬКІЙ ФІЛІЇ СУРУ

Бухарестська філія СУРУ запланувала на місяць січень цього року зорганізувати культурний захід, присвячений поету Василю Стусу, якому на початку року (6-го січня) мало виповнитися 80 років. Намічали провести з цієї нагоди досить масштабний захід із участю одного художнього колективу з Румунії і кількох учасників із України, які би долучилися до наших місцевих сил і разом, щоб провели урочистий концерт, присвячений цьому значному поету України. Але через певні об'єктивні причини запрошені гості відмовились в останній момент приїхати (зима, холод, проблеми). Проте Вечір Стуса ми ніяк не хотіли відмовитися провести, тим паче, що уже були призначені СУРОм кошти на цей захід. Я особисто дуже шаную пам'ять цього поета як великого борця за волю, репресованого споконвічними катами українського народу.

І так, 27 січня ми провели свято у приміщенні бухарестського СУРУ, де зібралось немало людей – українців, представників інших меншин, румунів, українських симпатиків, які прийшли вперше після Нового року на нашу зустріч.

На вечорі я мала приємність привітати представника Посольства України в Румунії, радника-посланника Євгена Левицького.

На цей раз пан Левицький не тільки привітав громаду, а користуючись нагодою, – розказав про історичну подію, яку відзначав український світ кілька днів перед тим, а саме 22 січня – Соборність України, і в той

самий час 100 років від створення Української Народної Республіки. Як він підкреслив, мабуть, не випадково обидві дружні країни – Румунія і Україна відзначали у той самий період Річницю Об'єднання (Румунія святкувала, як відомо, 24 січня так зване «Мале Об'єднання», хоч і воно дуже важливе у її історії). А потім радник-посланник зачитував із Акта Злуки: «Віднині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України – Галичина, Буковина, Закарпаття і Наддніпрянська Україна. Здійснилися віковічні мрії, для яких жили і за які вмирали найкращі сини України. Віднині є тільки одна незалежна Українська Народна Республіка. Віднині український народ, увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної, незалежної Української держави, на добро і щастя українського народу».

Про особистість Василя Стуса розповіла присутнім гарно, компетентно і з неабияким пафосом головний редактор літературно-культурного журналу українських письменників Румунії «Наш голос» пані Ірина Мойсей: «Коли переважно говорять про

письменників, то кажуть, що сформувались вони завдяки комусь, завдяки обставинам, певним умовам. Про В. Стуса радше можна сказати, що сформувався він всупереч чомусь. Формувався В. Стус, як людина, як поет у Донецьку. Це не було легке середовище в ті часи. Арештували його в 1972 році, переважно за його правозахисну діяльність. Він не міг пристосуватись до системи. Є люди, які пристосовуються, але він пристосуватись до цієї системи не міг. Він добивався справедливості. Він звинувачував владу і систему у нелюдському ставленні до людей. Під час першого арешту, 10 років, були конфісковані не лише його

власні вірші, а й переклади з німецької літератури. Він перекладав з Гете та Рільке. Ці переклади були знищені. Я не знаю чи могли цій системі зашкодити переклади з німецької літератури, але справа у тому, що сама система зіткнулася з сильною духом людиною і потужним майстром слова! Не боялися, що В. Стус пише поезію, а що своїм завзяттям може повести інших за собою. Він продовжив творити, але дуже мала частина цих творів попадала на волю. Після звільнення він був на волі тільки 7 місяців. Він абсолютно не відрікся від своїх поглядів та правозахисної діяльності. Його знову арештовано, але на 15 років. Цьому більшому вироку сприяло те, що у Відні вийшла його перша збірка поезій «Зимові дерева». Цьому сприяла українська діаспо-

ра. І це сталося без відома самого В. Стуса. Він помер 4 верезня 1985 року у концтаборі (за офіційними даними – «від зупинки серця»). Другий вирок свідчить про те, що система боялася цієї людини. Він став Лауреатом Державної премії ім. Т. Шевченка (1991) і Героєм України (2005), по-смертно.»

Як було сказано, В. Стус мав такі щастя, що його єдиний син, Дмитро, літературознавець, спеціально займався збиранням творів свого батька разом із багатьма друзями поета. І так, у 1999 році було завершено видання шеститомника, до якого увійшли поезії, проза, переклади, драматичні твори, літературно-критичні статті й листи. Але найбільша їх частина була, на жаль, знищена чи прихована КДБ.

У цей же вечір наша громада відзначала також одну сумну дату, коли виповнився рік (просто випадково, усе 6 січня, коли народився і відзначений Василь Стус), відколи поетеса Світлана Костюк із України, із м. Нововолинськ, у повному творчому розквіті і ще молода (у 53 роки), відійшла у вічність.

Мені випало розказати коротко про життя і творчість цієї поетеси, з якою я познайомилась у Львові 2 роки перед її смертю і яку українська громада Бухаресту мала нагоду пізнати під час проведення «Днів української культури» у червні 2016 року. Хоч уже хвора на рака (а це ніхто не помічав, бо дуже гарно виглядала), вона сильно бажала побувати зі своїм чоловіком на нашому заході і, до речі, дуже захопилась Музеєм села «Дімітріє Густі», де проходило більшість заходів цього дійства, і Бухарестом взагалі. Вона сподівалась, що ця поїздка надасть їй сил і вилікує. Те, що, на жаль, не збулося, бо через тільки півроку після того, хоч як не пробували врятувати її друзі і сім'я, Світлани Костюк не стало.

Цей насичений вечір, наповнений багатьма інформаціями і сумними річницями, завершився у піднесеному настрої, якому допоміг художньо-літературний момент, проведений пісенним гуртом «Зоря» та декламаторами поезій: студентом Андрієм Георге, дітьми Миколою та Надією Панчик та румунською артисткою Дойною Гіцеску.

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО

Фото авторки

ПЕРШИЙ ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКУ В ГОРАХ КАРПАТАХ НА СОКІЛЬСЬКІЙ СКЕЛІ

Пам'ятники, монументи, сквери та площі Шевченка можна знайти у всьому світі. Увіковіченні згадки про Кобзаря мають такі країни: Азербайджан (Баку), Аргентина (Буенос-Айрес), Білорусь (Мінськ, Гомель, Брест, Могильов, Слуцьк), Болгарія (Софія), Бразилія (Прудентополіс, Куритива, Порту-Алегрі), Греція (Афіни), Грузія (Тбілісі), Данія (Копенгаген), Італія (Рим), Казахстан (Алмати-Актау, Форт Шевченка), Канада (Вінніпег, Дайта Оквіла, Оттава), Китай (Пекін), Куба (Гавана), Литва (Вільнюс), Македонія (Скоп'є), Молдова (Бельци, Тирасполь), Парагвай (Єнкарнос'йон), Польща (Білий Бір, Варшава), Росія (Москва, Санкт-Петербург, Краснодар, Орськ, Шахти), Румунія (Бухарест, Негостина, Сату Маре, Сігет, Лугож), Словаччина (Братислава), США (Вашінгтон, Клівленд, Нью Йорк), Туркменістан (Ашгабат), Угорщина (Будапешт, Залаєгерсег), Узбекистан (Ташкент, Зарафшан, Навої), Чорногорія (Подгоріца).

У Франції є три пам'ятники Тарасу Шевченку: у Парижі на бульварі Сен-Жермен (у скверіку, який отримав ім'я Тараса Шевченка), у Тулузі, у Шалетт-сюр-Луен; у Чехії (Прага, Площа Кінських).

Найбільший пам'ятник Кобзаря розташований у Ковелі в міському парку ім. Тараса Шевченка на березі річки Турій. Його урочисто відкрили 22 серпня 2005 року. Відтоді ковельський пам'ятник традиційно вважається найвищим серед пам'ятників Тарасу Шевченку в світі.

Ці інформації я взяв із парламентського журналу «Віче», що виходить у Києві. Це перший номер з 2014 року. Також цей журнал подає інформацію, що на початку 2014 року у світі налічувалися 1384 пам'ятники Тарасові Шевченку. Я впевнений, що їх число збільшилося, бо в останні роки лише в Румунії відкрито ще два пам'ятники: у Сігеті та Лугожі. Я впевнений, що до цих п'ятьох пам'ятників ще добавляться на румунській землі нові там, де компактно проживають українці.

Після Великодня 2014 року покійний Петро Михно, заступник примаря комуни Ізвоареле Сучевей, подзвонив мені і сказав, що має намір зробити подорож в Україну із зупинками у Чернівцях, Коломиї, Косові і запрошує мене поїхати разом його машиною. З великою радістю я погодився. То було однієї суботи. У 7 годині ранку ми вже були на Чернівецькому базарі. Скоренько добилися до Коломиї. І тут були на базарі. Потім поїхали на Косівський базар. На базарі ми знайшли книжку із пам'ятниками Тараса Шевченка. Тоді ми дізнались, що в Косівському районі є 11 пам'ятників Тарасових. За кілька годин ми відвідали пам'ятники Тараса Шевченка в м. Косів, в селах Шешори, Середній Березів, Бабині, Космачі, в Старих Кутах в селищі Кути, Бане-Березові, Микитинцях. Від простей людей на вулиці ми дізналися: «За короткий час і ми будемо мати пам'ятник Тараса Шевченка».

Більше ми зупинилися біля першого збудованого в світі пам'ятника Тарасові Шевченку на Сокільській горі між Тюдівим і Великим Ражеком.

Шестиметровий Сокільський пірамідальний обеліск був дуже подібний до теперішніх високих чотиригранників на братських могилах загиблих воїнів у роки Другої Світової війни.

Д. Осічний /1835-1962/ у 1957 році опублікував свої «Нотатки з минулого». У них читаємо, що «Після закінчення роботи /прокладення дороги/ два місцеві гуцули-каменярі з великого білого каменя, який стояв над дорогою, зробили

Обеліск на Сокільській скелі – 1929

художню колону. На ній вони викарбували незабутні Шевченкові слова:

*Схаменіться! Будьте люди,
Бо лихо вам буде!
Розкуються незабаром
Заковані люди –
Настане суд...*

Незважаючи на певні неточності, Д. Осічний досить точно та уважно віднісся до опису обеліска Тараса Шевченка в Карпатах. Вже від

Теперішній пам'ятник на Сокільській скелі

себе він додав, що «ця колона на природному скельному п'єдесталі мала в собі щось притягаюче. Хто тільки йшов дорогою попід скелею то

обов'язково звертав на нею свою увагу. Не один спинявся на кам'яних цоклях, що вели, як по сходах, на гору, мов до якогось храму».

Є писані джерела, що ця скала мала щось чудесне, наче магічну силу, яка полонила уяву не однієї творчої душі. Тому барвисто її змалювали у своїх творах Іван Нечуй-Левицький, Богдан Лепкий, Іван Франко, Сидір Воробкевич, Юрій Федькович, Марко Черемшина, Петро Шекерик-Даників, поляк Станіслав Віценз. Далі: Дмитро Павличко, Степан Ткачук, Марія Влад та Марія Матіос, гуцулка із с. Ростокі Путильського району Чернівецької області, нагороджена національною премією України ім. Тараса Шевченка.

Д. Осічний у своїх спогадах-нотатках пише, що тут побували Марко Черемшина, Леся Українка під час лікування в Буркуті, Іван Франко, які навіть залишили на камені свої підписи. Обеліск був знищений під час Першої світової війни.

Історики, письменники дуже зацікавилися «нотатками» Д. Осічного, до якого звернулися із рядом запитань, і 10 грудня 1961 р. він відповів, що «згадану колону я бачив багато разів, бо, виганяючи свою худобу на полонини, я мав змогу багато разів її бачити». «Як називалися ті гуцули, – уточнив далі Д. Осічний, – що її спорудили, тепер вже трудно дізнатися, я розпитував багато місцевих людей про них, та не допитався», кажуть, що «це були люди з сусіднього села Яворова». Мемуарист ще раз підтвердив, що «підписи Івана Франка та Лесі України я теж бачив, але вони втрачені, бо тут гуцули лупають камінь, то можливо, що його забрали або він сам увірвався зі скелі і скотився в Черемош».

На основі спогадів Д. Осічного та інших матеріалів була опублікована стаття «Пам'ятники Кобзарю» у журналі /часописі/ «Прикарпатська культура» за 22 січня 1961 р., що привернула велику увагу широкої громадськості. Щодня все інші та інші інформації йшли в підтримку Д. Осічного. У Тюдєві записано десятки переказів про спорудження пам'ятника Тарасу Шевченку на Сокільській скелі, поети М. Кубик і Степан Пушик, на підставі різних інформацій, головно від старожилів, написали свої вірші «Напис на скелі» і «Сокільська скеля».

Коломийський художник П. Сахно намалював картину «Леся Українка і Іван Франко біля пам'ятника Тараса Шевченка на Сокільській скелі».

Перші кроки до розкриття історії пам'ятника Тараса Шевченка були зроблені, але ще більш слід було зробити.

Пошуки про існування обеліска, присвяченого Тарасу Шевченку, продовжуються. Нові довідки... І кінець-кінців знайдено у жителя Кут М. Друщука унікальну фотографію з 1911 року та опубліковано її у «Прикарпатській правді» за 4 грудня 1971 року.

Отже, існує фотографія і свідчення чотирьох сучасників, розповіді старожилів, так що існують солідні докази, що обеліск на Сокільській скелі був першим публічним пам'ятником Тарасу Шевченку в Україні і взагалі в світі, і був виконаний очевидно, з ініціативи студентів, уродженців Гуцульщини, а споруджений гуцульськими каменярами, підтримує науковець Володимир Поляк в статті «Пам'ятник на Сокільській скелі» опублікованій у «Гуцульському календарі» за 2003 рік, що виходить в редакції «Гуцульщина» із Верховини, Івано-Франківської області.

– Мої нотатки із музею м. Косів, із інформаційних джерел про пам'ятники.

Юрій ЧИГА

Дорогі друзі!

Не можу стриматися, щоб не поділитися з вами тим, що мені вдалося, послухати по румунському радіо „Cultural“ (передача називається „Texte și pretexte“ (Тексти і претексти), її ведуть Резван Доля і Валентин Протопопеску). То було великим сюрпризом для мене, бо до сьогодні я ще не мала нагоди слухати по центральному радіо про Тараса Шевченка.

Розуміється, для редакторів такий вибір був пов'язаний з сьогоднішнім днем. Прочитаний в ефірі текст тривав більше десяти хвилин і був досить вдало складений, підкреслюючи насамперед надзвичайний внесок Шевченка у розвиток української поезії. Була цитована зокрема поема «Гайдамаки». Проте ацент найбільше посилав на драматичність долі українського поета: помер таки другого дня після свого дня народження, прожив лише 47 років, довгий час був на засланні, де і погіршилося його здоров'я, не мав змоги проживати на улюбленій батьківщині і т. д.

В другій частині передачі диктор «зачепив» і тему, наскільки Шевченко знаний та визнаний у нашій країні. Це вже було сказано іншим тоном. Редактора боліло навіть і те, що недавно сталося в Бухаресті, де була скасована назва вулиці, яка носила ім'я українського поета і яка знаходилася в приємному сусідстві з вулицею Міхая Емінеску. Хоч причиною цього були вимоги систематизації бульвару Дачія, автор радіопередачі ніяк не міг погодитися з такою розв'язкою. Для такої визначної постаті потрібно негайно знайти іншу відповідну вулицю, яка би носила ім'я Шевченка.

А вже під самий кінець передачі про нашого поета редактор запропонував для слухачів радіоконкурс. Єдине запитання звучало так: «Чим займався Тарас Шевченко, крім літератури?»

Тепер мушу признатися, що я неправильно поступила, коли вислала і свій «смс» з відповіддю, бо то не для таких слухачів було запитання. Але тоді мені припало на думку й таке: а якщо ніхто інший не вишле відповідь... Та виходить, що не мала я право так думати, бо правильних відповідей, як повідомили редактори, було чимало. Книжкових премій було всього три, а між щасливими, через жеребкування, знаходилася і я. Щоправда, моє ім'я було прочитане останнім, натякнувши на те, що його не так легко вимовити, бо має слов'янський резонанс. (Ім було ясно, від якого слухача прибула відповідь!)

Хоч мені стало якось ніяково, та потім заспокоїлася. Головне те, що про Шевченка люди знають і навіть є такі, які дбають, щоб його пам'ять була вшанована і у нашій країні.

Ці рядки я написала в суботу 10 березня таки зразу після прослуханої передачі, але вислати їх до вас якось не посміла. А сталося так, що сьогодні попав мені до рук вирізок з газети, де була давно надрукована поезійка Павла про Шевченка. Там записана навіть дата, яка мене зацікавила: березень 1964 р. І заголовок («Світ тебе читає») також зацікавив, бо допоміг мені зустрінутися з його думками, через роки. На жаль, зміст вірша розчарував. Виходить, що 24-літній Павло ще був значно «заражений» тодішньою ідеологією. Перепишу для вас перші строфи:

*Сьогодні світ тебе читає,
Кобзарю наш, Тарасе,
Бо слово меж твоє не знає
Ні в віддалі, ні в часі.*

*Читають німці і монголи,
В'єтнамці та румуни,
Які під стягом щастя й волі
Крокують до Комуни.*

Такий-то вийшов збіг обставин, щоби я сьогодні знайшла такий текст в його паперах і щоби так «попрощалася» з ним навіки. Подумати, все ж таки: цей текст був надрукований в 1964 році ...

Щиро поздоровляю вас з приходом весни! Дякую за терпіння прочитати мої думки.

**З пошаною,
Валерія ШОВКАЛЮК**

Юрій Ракоча

(1908-1991)

Знову настав березень. У березні народився Юрій Ракоча, у березні відійшов у вічність.

На цей раз висилаю кілька рядків до «Українського вісника», і ви, пане Михайле Михайлюк, напевно поставите запитання: чому саме мені?

А тому що ви друкували не раз вірші Юрія Ракочі у газеті «Новий вік» і «Українському віснику».

Я упевнений, що ви, пане Михайлюк, були у гостях у Ракочі. Думаю, що пан Ракоча діставав із-під лавиці пляшку горілки, настояної на травах, і два маленькі пугарчики, в які він наливав тої надзвичайної горілки. Так, чи не так?

А далі я вернуся багато років назад і пригадаю собі як пан Юрій Ракоча викладав нам українську, але і російську мови у гімназійній школі села Марицея.

Багато разів він розказував нам про опришка Олексу Довбуша, а ми, учні, слухали його і навіть не кліпали очима.

Залишив Юрій Ракоча у центрі села Марицея гарний парк, правда, у послідні роки тут ніхто не посадив хоч одне деревце.

Перед домом культури, чи як говорять у Марицеї, перед «камінном» тому більш як півстоліття Юрій Ракоча посадив два дубочки, а під ними, здається, закопав слоїк з якимись там паперами.

«Добрі люди» шепнули про це до секуритету. Дубки викопали і жбурнули під камін, не знаю з яких причин один дубочок пропав, а другого посадили знову на колишньому місці.

Так що нині тут стоїть дуб одинокий!

Яка буде його доля? Тут тяжко сказати. Чому? Іде бесіда, що «камін» завалять і побудують новий і хто знає, що ще може статися? Подаю вірш Юрія Ракочі.

*Коли шумить смерека
І ліс коли гуде,
В моїй душі то спека,
То рясний сніг паде.*

*Симфонія чудова
Любові, мрії, часу.
Моя душа готова
Спрійняти всю красу.*

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Квітень дарує отцю ІВАНУ АРДЕЛЯНУ 80-ий цвіток

*Блажен, о блажен, хто з самих пелен
Присвятив себе Христові,
День-ніч мислить в Його слові...*

(Г.С.Сковорода –
«Сад Божественних пісень»)

Віруючі почесної та численної сім'ї преподобного отця **Івана Арделяна** із с. Бистрий Марамороського повіту додають до сьогорічної радості Великодніх Свят і власне глибокодушевне сімейне свято – день народження 9 квітня їхнього любимого: чоловіка для дружини Ярини, батька для дітей, свекора для зятів чи невісток, дідуса для внуків та правнуків, котрому всі разом подарують 80 троянд найщирішої любові і шани.

Щасливе співпадіння – скажуть їхні друзі! Просто випадковість, може зауважити дехто, але якщо висвітлити головні життєві перехрестя отця **Івана Арделяна**, то зауваження набере, незаперечно, повчальних нюансів.

За власним зізнанням, стати священиком – було найбільше бажання його дитинства, бо, так сказати, він виріс при церкві під опікою отця Андрія Дудки, котрому служив дячком у щоденних літургіях, а неділями та всіма іншими святами завжди був поруч з церковними дяками.

На превеликий жаль, йому не вдалося вступити своєчасно до Духовної Семінарії, перепонами були матеріальні негаразди численної сім'ї – десятеро дітей – та не легкі умови тодішнього часу для доступу українця до такої освіти. **Іван Арделян** одружився, але, як часто буває в житті, виникла щаслива нагода вступити до Спеціальної Духовної Семінарії міста Куртя де Арджеш.

Після вишколення був висвячений для парафії Апатеу (повіт Сату Маре) 1974 року. Служив тут п'ять років та відзначився як у щировідданому богослужінні, так і в адмініструванні парафії, отримуючи «владичні похвали».

Божа воля продовжувала стелити отцю **Івану Арделяну** нову богослужбну дорогу. На Буковині, в громаді Качіка, українська парафія стає вільною з виходом на заслужену пенсію отця Николая, а тамтешні віруючі почали шукати нового українського священика. Як завжди, добру пораду дав незабутній отець Хортик. Делегація віруючих качікан прибула на Мараморошину, але не знайшовши незайнятого священика, направлена була до Апатеу – Сату Маре, до отця **Івана Арделяна**. Після переконливих договорів, з 1979 року він стає парохом буковинської мальовничої Качіки. І зараз отець Іван розповідає з неприхованою емоцією про перше богослуження в новій парафії: відчув, що народився вдруге!

Разом з добродійкою Яриною та щирими віруючими розпочинає завзяту працю відновлен-

ня двох церков і парохіяльного дому та побудови нової церкви у присілку Рунк. Тринадцять років служив отець Іван Арделян віруючим Качіки та Майдану. Він полюбив їх розумом своїм, всією душею та всіма силами, бо каже і по сьогодні: Якщо можливо б було ще раз народитись та бути священиком, то в Качіці бажав би служити!

Після грудневої революції, в 1992 році, з благословенних причин, але з великим болем у серці, покидає Качіку і переходить на парафію буковинського села Балківці. Сум обняв його серце і від того, що присутність віруючих у церкві була досить малою, а богослуження, через відсутність українських священиків, відбувалося на румунській мові. Коли почули, що отець Іван Арделян українець, багато віруючих, головно інтелігенція, почали вимагати богослуження на українській мові. Менталітет маси нелегко змінити, яле якщо засоби відповідні, то і результати не запізняються. Отець Іван обласлагоджений чудовими музикальними здібностями. Створює церковний хор на чотири голоси, навчає церковного співу і на Різдво, першого та другого вечора,

колядує з хором, за давнім звичаєм, від хати до хати. Серця віруючих зворушило якесь таємне світло і тепло, а церква стала наповнюватись і переповнюватись людом. Велику підтримку отримав від сімей талановитих учителів Бербеничуків та Петрашуків, але й інших мирян.

Це були часи плідної праці отця Івана Арделяна на ниві Христового вчення та богослуження. Допмагає сину ступати своїми слідами і переконує його, Івана-молодшого, ступити на вільну парафію села Негостини. І тут повертається Божа служба на рідній українській мові, звичай який затримується і по сьогодні.

Великою і незабутньою заслугою отця Івана Арделяна є ініціатива та подвижницькі зусилля в заснуванні та існуванні української православної парафії у місті Сучаві. З дозволу Преосвященного владики Пімена богослуження відбувалося місячно в капелі церкви Святого Івана Сучавського. Отець Іван приходив з своїм хором, служив на рідній мові, а капела була завжди переповнена українцями міста. Сьогодні існує вже і власна церква сучавських українських віруючих.

Послужив отець Іван у Балківцях тільки два

роки з половиною, але залишив на своєму місці другого свого сина, Валентина, який щиро продовжував віддану працю свого батька.

Стала вільною парафія в рідному селі Бистрому на Мараморощині, а його односельчани палко бажали, щоб отець Іван став їхнім настоятелем. Він не зміг відмовити поклику рідної землі і так, сьомого липня 1995 року, генеральний вікарій Іван Піцура благословить Івана Арделяна отцем-парохом у Бистрому. Знайшовши новопобудовану покриту церкву, він почав наполегливо працювати разом з кураторами та віруючими для розмалювання церкви, обладнання, ogrivannya, огороження церковного периметру тощо. І свято велике в Бистрому – 22 липня 2007 р., в присутності Преосвященних владик Пімена Сучавського, Юстина Сигетського та генерального вікарія Івана Піцури, у супроводі численних священиків, відбувається **посвящення церкви!** За всю свою діяльність отець **Іван Арделян** отримав високодостойні священичі нагороди.

Тринадцять років пастирства в рідному селі минули так скоро, як тільки дитинство минає. І першого липня 2008 року отець Іван виходить на заслужену пенсію, залишаючи місце своєму зятеві, отцю Івану Юрчі.

Ми висунули на перший план найголовніші священицькі достоїнства отця **Івана Арделяна**, хоча всі знаємо, що дорога до них неодноразово була важкою, навіть тернистою, що не раз міцно стулював уста, щоб приховати у кутку небесноблакитних очей гірку сльозинку незадоволення, але, свідомий своєму покликанню служити ближньому Божим словом, знаходив постійно в глибині його ества джерела енергії, доброти, терпіння, мудрості.

*

Нині, з нагоди Вашого 80-річчя, ми – рідні і знайомі, буковинці і мараморошці, далекі і близькі – бажємо Вам, вельмиповажний ювіляре ІВАНЕ АРДЕЛЯН міцного здоров'я, щастя й радості, світла в душі та Божого блага у вашій сім'ї!

НА МНОГІІ ЛІТА!

**З особливою повагою
негостинський віруючий
Євсебій ФРАСИНЮК**

Міжнародний День

Радівці – 24 лютого

*Нації вмирають не від інфаркту,
Спочатку їм відбирає мову...*

Ліна КОСТЕНКО

Відомо вже кожній людині яким нещастям для нашого існування обертається забруднення чи нищення природи. Подібно вдаряє по народу невивчення рідної мови, неповага до неї, зречення її. Щоб легше зрозуміти це, пригадаймо відоме порівняння: погане ставлення до рідної мови «рівноцінне» поганому ставленню до матері і батька!

Чому починаю таким песимістичним застереженням? Бо читаю по інтернету, що з понад 6000 розмовних мов світу близько половині загрожує зникнення, тому ЮНЕСКО підтримує вивчення і живання мови, якою духовної/культурної приналежності особи, а багатомовність вважає ключем до взаємопорозуміння та взаємоповаги. Але всупереч такому оціненню того, що уособлює кожний рід/нарід і забезпечує гармонізування складових людського світу, чомусь люд прямує до єдиної мови!...

Невже Господь помилився при Вавилонській вежі? Чи наша цивілізація самопожертвуванням хоче продемонструвати Правду Божого веління?!...

Мабуть, і в цьому полягає суть звісних слів Андре Мальро: XXI століття буде століттям релігії/духовності/містичності або його не буде взагалі!...

*

Українці називають це свято ще **Міжнародним Днем Материнської Мови** і святкують його 21 лютого разом зі всіма країнами світу з 2000-го року.

Започатковане було це свято на Буковині викладачами гімназійної школи с. Балківці Анкою Штюбіану та Конвалією Григорійчук і проводилось успішно роки підряд у цьому селі. Цього року перенесено його до міста Радівців. Участь чисельна – 241 учень із 24 шкіл повіту Сучави, де вивчається рідна українська мова.

За проектом діяння розгортаються у формі конкурсу та розподілено їх на вісім секцій: 1. Літературна творчість; 2. Народний костюм – презентація; 3. Вокальні колективи; 4. Драматизування літературного твору; 5. Українські танці; 6. Декламування; 7. Виконання українських пісень; 8. Вокально-інструментальні колективи.

Перед заповненим залом дому культури учнями-учасниками, наставниками колективів, викладачами української мови, шанувальниками рідного українського слова голова Сучавської повітової організації СУРУ, шкільний інспектор Ілля Савчук оголошує початок конкурсу, наголошуючи на тому, що День рідної мови може бути тільки святом рідної мови та представляє почесних гостей цього свята. Гучними оплесками зустрічає зал запрошення до вітального слова голови Союзу Українців Румунії, депутата в Парламенті Румунії від української меншини **Миколу Мирослава Петрецького**.

М.М. Петрецький: – Дякую, пане голово повітової організації, за запрошення! Дорогі учасники свята рідної української мови, шановні українці Буковини! Так, як ви сказали, що День рідної мови – це свято рідної мови, то я почну святковим вітанням всіх вас: слава Ісусу Христу! Слава навіки Богу! Мені і моїй дружині дуже приємно буди разом з вами, а це ви правильно оціните, якщо тільки подумаете як нелегко зараз подолати з Мараморощини на Буковину Карпатські дороги «прикрашені» сніговими заметами. Але якщо бачу в залі стільки дітей у надзвичайних українських костюмах, то ця радість переповнює душу. Це означає, що наші культурні заходи розгортаються на благо нашого духовного процвітання, що пере-

даються цінності нашої культури молодому поколінню, а це забезпечує нашу майбутність у цивілізованому світі.

Як вам відомо, за останні роки СУР розширив свою культурну діяльність в три рази, а з отих понад 300 культурних подій, які відбулися минулого року, переважна частина орієнтована на збереження рідної мови. І так, як я бачу, на святах рідної мови у всіх повітах найбільшу участь беруть учні, а це нас дуже радує, бо оправдовує народну мудрість: Де є діти – там є майбутне!

З іншої точки зору можна твердити, що забезпечує собі майбутність народ, котрий знає зберегти рідну мову. Мудрі кажуть, що можна, приблизно, все відновити, але навряд чи можна відновити загублену мову! Тому для нас дуже важливо говорити рідною мовою, де б ми не знаходились, не цуратись її, а навпаки, вивчати, розвивати, збагачувати. Я можу подати такий особистий приклад: Будучи студентом, один із професорів, що не дуже любив нацменшини, з першого семестра кожного дня на початку уроку питав мене: – Пане Петрецький, ви українець? – Так, пане професоре! – відповідав серйозно я. Починає другий семестр. Перший урок, перше запитання: – Пане Петрецький, ви українець? – Так, пане професоре, я не можу змінити національність серед шкільного року! І більше такого запитання професор мені вже не завдавав.

Я бажаю, щоб ви поводити себе гідно, не соромились вашого етнічного коріння, бо тільки воно надасть вам сили бути міцними, здоровими душевно і духовно. По-перше, це означає не забувати рідну мову, говорити нею, удосконалювати її. Ось, ми підтримали видання нових підручників з української мови від першого до шостого класів, складених колективом, очолює пані Лучією Мігок, що буде серйозним кроком до поліпшення засвоєння рідної мови.

Закінчую такою порадою: говоріть всіма мовами світу, але, по-перше, рідною!

Успіхів всім вам і дякую за увагу!

Після вітального слова на румунській мові Василя Паскаря, голови Радівецької організації СУРУ, надається слово пані Лучії Мігок, як одному з головних організаторів свята.

Л. Мігок: – Доброго дня, а головню доброго настрою всім учасникам! Я дуже рада, що цей конкурс-свято рідної мови збереглося, продовжується, бо це є явним доказом того, що наша рідна українська мова плекається, діти-учні зацікавлені вивчати її. Не важливим є те, що ми перенесли його з Балківців до Радівців, а важлива є ваша любов до рідного, бажання брати участь в конкурсі, творити, декламувати, співати чи танцювати,

(Закінчення на 9 стор.)

Рідної Мови на Буковині

(Продовження з 8 стор.)

одним словом, важливою є ваша любов до рідної культури.

Звертаюсь, по-перше, до учнів-учасників цього конкурсу з зауваженням, що кожна секція має окремі, специфічні її властивості та вимоги, учасники нагороджуються преміями та відзнаками, так що будьте уважними, старайтесь виступити якнайкраще і отримати бажані нагороди. Але не забувайте олімпійський принцип: найвищою нагородою завжди є участь в конкурсі!

Хочу щиро подякувати пану Миколі М. Петрецькому, голові СУРУ та депутату нашому, за душевну і матеріальну підтримку, оцінюємо ваше зусилля, разом з дружиною перетнути Карпати в умовах суворої зими, бо і це є доказом вашого піклування в просуванні рідної культури, мови зокрема.

Успіхів учасникам, здоров'я, душевного і духовного надбання всім вам!

*

Починає конкурс читанням власних літературних творів. Наташа Шойман з Балківців, нині учениця Національного коледжу «Петру Рареш» з м. Сучави, бачить рідну мову у батьківському домі, де біля Святого Письма лежить «Кобзар» Шевченка, бачить її на вишитім рушнику, що при-

крашує образ Богоматері, у казочках бабусі, у порадах дідуся, у всіх іграх дитинства. Мені здавалось, що просто її душа говорить рідною мовою.

Слідували інші конкуренти, одні читали власні роботи, інші із творчості наших письменників. Потім представлялись народні костюми. Велику насолоду отримав почувши гуцульський говір, такий соковитий, такий барвистий як і самі їхні строї. Варто плекати зо всіх сил, пани професори-наставники, прошу пробачення, це живе джерело народних говорів! Бо до підвищення рівня мови тільки крок, як це продемонструвала учениця Технічного коледжу «Лацку Воде» з м. Серету Чезара Ніколета Скіпор, представляючи український народний костюм; вона не тільки пояснювала складові його, але й відносила до символіки форм та барв, що складають ціле світобачення наших майстрів і майстринь.

Були і, так назвемо, шаблонні представлення, але з моєї точки зору це тільки через малочисленні повторення/репетиції, бо в очах дітей читав таємне бажання сказати більше!...

Вже у музиці, театрі і танцях наші діти та юнаки неабиякі артисти. Тут вже і усмішка на устах, і впевненість у голосі чи рухах, і бажання виявити себе вповні.

І, як то постійно буває у світі, тут не обійшлося без дива: хоч відбувалося свято рідної української мови, та розпорядження на сцені, вказівки, пояснення, запрошення на сцену конкурентів проводились не завжди рідною мовою...

Якщо не такого дня вживати рідну українську мову, то коли?...

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

ДЕНЬ РІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СІГЕТІ

*Учіться, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь.*
Т. ШЕВЧЕНКО

Цей заклик нашого українського генія звучав у словах, піснях і серцях українців, які зібралися у музичній школі ім. Дж. Енеску у Сігеті святкувати «День рідної української мови».

Захід був організований 18 лютого Марамороською філією Союзу Українців Румунії – голова проф. Мирослав Петрецький. На події були присутні представники Українського Православного Вікаріату, гості з Верховини, представники Шкільного повітового інспекторату, директори

українських шкіл із історичного Марамороша. У своїм слові на відкритті Микола Мирослав Петрецький, голова СУРУ, депутат у Румунському Парламенті, підкреслив значення цієї днини і значення української мови для культури і життя українців Марамороша і не тільки. Потім узяли слово й інші почесні гості.

Почалася артистична програма учнів і дорослих. Прозвучали прекрасні українські пісні, вірші і мелодії. Почали найменші – городчик із Вишньої Рівни під проводом проф. Наталії Семенюк. Діточки виконали пісні, танці і вірші на українській мові. Підготовча група української секції школи Вишньої Рівни під проводом проф. Лариси Петрецької виконала українські вірші, пісні і танці. Учні із Вишавської Долини, підготовлені проф. М. Руснак, проспівали українські пісні і декламували українські вірші. Учні із Бистрого і Луга над Тисою представили гарну програму під проводом проф. Маріяни Клемкович. Учні із Реміт зачарували своїми піснями і маленькою солісткою із божественним голосом.

У всіх учнівських програмах було багато українських віршів. Тепер, коли наші діти на вулиці розмовляють між собою більш румунською мовою, чути стільки українських віршів, декламованих нашими учнями, було надзвичайно. Поздоровляю українських учителів за їх працю щодо збереження прекрасної української мови.

Гарно підготував Іван Рекало молодь із Кривого, яка представила пісні і танці.

У продовженні виступив вокальний гурт із

Великого Бичкова під проводом Анни Мігали, а Анна Матус приготувала групу із Кричунова. Гарно звучали українські пісні легінів із Полян, піддержані віршами, декламованими проф. Михайлом Мачокою, вокальний гурт «Рушанка» виступив із піснями, зачарували головно соло і дует Михайла Миколайчука із своїми дочками. Новий жіночий гурт із Вишавської Долини виконав весільні народні пісні, маючи і двох молодих. І на цей раз вже в кінці виступив хор «Ронянські голоси» із Вишньої Рівни. Диригент проф. Джета Петрецька приготувала і представила аж 5 українських веселих пісень із акомпанаментом. І, розуміється, як бонус, виступив інструментальний колектив «Черемшина» із Верховини – Україна.

Подія закінчилася за спільним столом, де українська пісня звучала далі, бо на другий день починав Великодній піст. Велика подяка Союзу Українців Румунії, що організує такі прекрасні зустрічі!

Учит. Іляна ДАН

Фото авторки

Доки мова живе – Україна жива

Верховинці спільно з українцями Румунії відзначили у Бухаресті Свято материнської мови

На запрошення голови Бухарестської філії Союзу Українців Румунії Ярослави Колотило делегація Верховинської районної ради та просвітанський музичний гурт «Струни Орфея» взяли участь у відзначенні в місті Бухаресті, Румунія, Міжнародного Дня рідної мови.

Делегацію районної ради очолив голова ради Іван Шкіндюк. В її складі: керівник музичного гурту «Струни Орфея», заслужений журналіст України Василь Нагірняк, радник голови район-

ної мови, член Національної Спілки письменників України Іван Кідещук, дружина покійного письменника і першого голови та депутата від Союзу Українців Румунії Вірджинія Ткачук.

– Дорога наша українська родино. Дорогий та дружній народі Румунії, – звернувся до присутніх у залі голова Верховинської районної ради Іван Шкіндюк. – Нам дуже приємно завітати до Бухаресту і вітати усіх вас зі святом рідної мови. Мова – це один із основних і чи не найважливі-

ших чинників, через який ідентифікуємося як нація. Це той фундамент, на якому збудована держава, цементується народ, відбуваються процеси державотворення. Кожна нація, кожен народ повинні поважати і любити свою мову. Поки ми розмовляємо рідною мовою, поки плакаємо, любимо і оберігаємо її, доти ми є великий український народ. На жаль, протягом останнього часу дуже багато мов у світі зникає.

І це проблема не тільки того народу, мова якого забувається, зникає, – це проблема всіх людей, тому що кожна нація, її мова несе знання, розвиває етнос, культуру народу. Тому цінуймо, поважаймо і навчаймося мови незабутніх предків-українців, які сформували націю – і покликали на світ Божий нашу солов'їну українську мову.

Україна багато уваги приділяє розвитку мови. З тих пір, як ми здобули незалежність, рідна мова розвивається, відкриваються нові українські школи, російські – закриваються. В той же час поважаємо мови національних меншин, які проживають в Україні. Вітаючи усіх зі святом, я щиро бажаю, щоб наші народи – народи України та Румунії – поглиблювали дружні відносини, щоб

Господня благодать завжди панувала у серцях. Спільно, разом можемо зродити багато добрих справ у цьому світі. У наших народів – велике і славне майбутнє. І в цьому нам допоможе Господь.

Верховинський музичний гурт «Струни Орфея», а це молоді, талановиті співаки славного Гуцульського краю, подарували українцям Румунії гарячі серця і пісенні струни, які задзвеніли іскристими водограями літературно-музичного проекту «Доки мова живе – Україна жива!» На півтори години зала Дому університарів перетворилася на Український Дім – рідну Батьківську Україну. Пісні «Край», «Знов я у гори їду», «Я – України син», «Минає день, минає ніч», «У долі своя весна», «Пісня про Кобзаря», «Україна», «Червона рута» повернули наших братів і сестер на праотчу рідну землю. Українці Бухаресту аплодували від душі молодим естрадним виконавцям Гуцульщини.

З особливим піднесенням сприйняли глядачі виступ ансамблю «Зоря», створеного Ярославою Колотило 20 років тому і який успішно діє по сьогодні. Солостка ансамблю – студентка Роксана Миколайчук. Мистецький колектив, яким нині керує Богдан Костюк, подарував учасникам свята незабутні українські пісні.

Українці Бухаресту аплодували від душі молодим естрадним виконавцям Гуцульщини. Сльози радості... переповнені через край емоції..., і на завершення – «Многая літа» Українцям Румунії та України – завершили Свято рідної материнської мови у діаспорі, за 700 км від Верховини.

На наступний день наша делегація навідалася до офісу Союзу Українців Румунії – і знову незабутні хвилини спілкування з братами по крові – дорогими серцю українцями. А після Ярослави Колотило провела пізнавальну екскурсію історичними та духовними місцями столиці Румунії – Бухаресту.

Верховинці поверталися у рідні гори з почуттям гордості за Матір-Україну та рідний Гуцуль-

ної ради Марія Маківничук, директор Верховинського відділення ФССУ в Івано-Франківській області Валерій Синітович, молоді талановиті артисти просвітанського музичного гурту «Струни Орфея»: Роман Тафійчук, Петро Марусяк, Юлія Близнюк та Ніна Іванійчук.

Відкрила свято материнської мови голова Бухарестської філії Союзу Українців Румунії Ярослава Колотило і запросила українців Румунії, дорогих гостей з України на свято, присвячене Міжнародному Дню рідної мови. Пані Ярослава, зокрема, сказала: «Ми хочемо материнську мову тримати в душі, зберегти її для наших наслідників, для нових поколінь. Тому дякуємо Богові, що таке свято є...»

З вітальними словами та поезією української душі виступили: радник-посланник Посольства України в Румунії та Тимчасово повірений у справах України в Румунії Євген Левицький; голова Верховинської районної ради Іван Шкіндюк; голова Верховинського районного

Товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка Василь Нагірняк; заступник голови Союзу Українців Румунії і Бухарестської філії СУРУ, голова Товариства українців Румунії імені Тараса Шевченка, редактор популярного в світі журналу українських письменників Румунії «Наш голос», член Національних спілок письменників України та Румунії Михайло Трайста; викладач українсь-

ський край, за Українство української діаспори Румунії, яке живе, оберігає рідну мову і культуру великої української нації.

Василь НАГІРНЯК
Голова Верховинського районного Товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Заслужений журналіст України, член Спілки письменників України

ЦІКАВИЙ ШТРИХ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ В РУМУНІЇ. «ЧОРТОПОЛОХ» – ВИДАННЯ З БОЙОВИМ ХАРАКТЕРОМ

(скорочено)

Цим дописом я постарався хоча б частково з забуття повернути видання «Чортополох», що виходило у Чернівцях в 1936-1937 роки як додаток до тижневика «Самостійність» та його авторів.

Перш за все слід зауважити, що в міжвоєнний період журнал «Самостійна думка» та газета «Самостійність» репрезентували якісно нову ідеологію національного життя українців Румунії. «Самостійна Думка» – літературний і громадсько-політичний місячник. Виходив у 1931-1937 роки у Чернівцях. Це один з найкращих літературних журналів свого часу. «Самостійність» – суспільно-політичний тижневик, що за дуже короткий термін став справді трибуною української Буковини, Бессарабії й Марамарощини. Виходив у 1934-1937 роки у Чернівцях.

Як свідчать публікації та дослідження української національної журналістики в Румунії «багато молодих українських журналістів пробували своє перо на сторінках «Самостійності» і тим самим давали газеті багато свіжості й живучості». Саме молодими журналістами зініційовано випуск ряду популярних тематичних додатків: у 1935-1936 роки «Самостійність» мала «Літературно-науковий додаток» (досить нерегулярно), «Спортовий листок» та сатирично-гумористичний «Чортополох». Перше число останнього за часом появи додатку до «Самостійності», двотижневика сатири і гумору «Чортополох», вийшло у червні 1936 року. Ця форма подачі інформації в тогочасних умовах системного тиску влади на неурядову та опозиційну пресу була досить вдалою. Адже, як зауважили класики, «сміху боїться навіть той, хто нічого іншого не боїться». Доречно згадати про попередника «Чортополоха», яким був сатирично-гумористичний часопис «Будяк» (вийшло 12 чисел), що в 1930-1931 роки виходив на Буковині. На погляд сучасних дослідників, він теж був бойовим, його публікації й карикатури відзначалися актуальністю і гостротою, хоча деколи їм бракувало дотепності.

Уже в назві нового додатку авторами, молодими й енергійними журналістами, закладено безкомпромісність їх покоління, яке сповідувало ідеї українського націоналізму і гуртувалося навколо тижневика «Самостійність» (адже чортополох – колючий красень із синім віночком, який володіє таким бойовим характером, що його бояться навіть чорти). Нове сатирично-гумористичне видання (ілюстрований листок сатири і гумору) редагував молодий талановитий журналіст Орест Масикевич (під псевдонімом О. Шипинський). «Додаток був добре редагований і мав успіх», – відмічали А. Жуковський та Д. Квітковський. Степан Кость в своїй ґрунтовній праці «Історія української журналістики: західно-українська преса першої половини ХХ ст.»

(Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, книга перша, том 1, 2008) стверджує, що чернівецький «Чортополох» поступався за професійним рівнем галицькому «Комарові», але характер мав не менш бойовий: найважливіші суспільно-політичні проблеми, показані за допомогою засобів сатири й гумору, визначали зміст видання.

«Чортополох» порушував важливі проблеми того часу (внутрішні і зовнішні), висміював угодницьку політику окремих політичних партій, ренегатство, зраду окремих діячів. Часопис дуже різко критикував розпореше-

ність українських політичних сил, відсутність єдності. Ще більш нищівною була сатира «Чортополоху» на радянське життя. Формат видання неодноразово змінювався. Всього випущено лише 11-12 чисел, позаяк з березня 1937 року владою остаточно закриті зі всіма їх додатками і тижневик «Самостійність», і місячник «Самостійна думка».

Бойовий характер та безкомпромісність «Чортополоху» безпосередньо проілюструю (світлина її додається) на прикладі титульної карикатури «Українська «реальна» політика на Західноукраїнських землях» (число 2 за 21 червня 1936 року, сторінка 1). Вона ж надзвичайно наглядно демонструє феномен злободневності публікацій двотижневика «Чортополох» восьмидесятирічної давності щодо наших днів. Представленою карикатурою фактично різко критикуються не самі особистості тогочасних лідерів та відомих політиків національно-демократичного табору на Західноукраїнських землях, а ті доктрини суспільно-політичного життя, які вони відстоювали та якими керувалися в своїй практичній діяльності. Тобто вістря критики спрямовано на розпорошеність українських політичних сил, відсутність єдності та координації зусиль щодо відстоювання природних інтересів української нації та боротьби за незалежну українську державу.

«Чортополох» дуже різко, але обґрунтовано критикував розпорошеність українських політичних сил та відсутність єдності політикуму. І це тому, що в світі на той час були приклади успішніших визвольних змагань, які автори намагалися конструктивно наслідувати. По суті старша генерація українців справді виявилася не готовою до того жорсткого протидіяння окупантові, яке продемонструвала українська молодь. Фактично прапор українського націоналізму на Буковині піднесла генерація молоді, що кінчала середню школу й вступала на університет в 1928-1932 роки, а високо держати цей прапор й боротися під ним аж до вибуху Другої світової війни допомагали вже всі генерації української буковинської молоді. Старша генерація морально й матеріально піддержувала цей рух, хоч деякі з-поміж старших одверто полемізували з молодими.

Наприкінці хочеться звернути увагу читача на ту обставину, що в ювілейний рік Світовий Конгрес Українців (в 2017 році виповнилося 50 років від заснування цієї міжнародної координаційної надбудови українських громад у діаспорі) обрав гаслом «Українці разом – майбутнє за нами!». Тобто провід цієї потужної та авторитетної організації переконаний, що запорукою успіху Світового українства була і залишається єдність!

**Ярослав ОДОВІЧУК,
спеціально для часопису
«Український вісник»**

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Дійові особи:

Пан Джордж – господар будинку

Пан Томас /Том/ – його брат, теж господар будинку

Карамфіл – їхній слуга

Ява 3

(Карамфіл сам)

Карамфіл: Аякже! Я зійшов з глузду, а йому привиджаються портрети та бабці... (до портрета). Ось бачиш, бабульцю, продали б тебе і в другий раз, і в третій, і в четвертий, тільки, що... як в румунській приказці: «портрет не йде багато разів по воду»... тобто «гличик не йде багато разів по воду», але це не має ніякого значення, гличик, чи портрет... хто ж сьогодні вживає воду?... А оці продайвітри продали б і гличик, і портрет, і криницю і... і... і...

Ява 4

(Пан Джордж і Карамфіл)

Пан Джордж *(входить позіхаючи)*: Що ж ви тут базарили з Томом? Ви ж мене зі сну збудили, що трапилось?...

Карамфіл: Нічогісінького, дурниці... пан Том, здається...

Пан Джордж: Що?!

Карамфіл: Нічого.

Пан Джордж: Говори, Карамфіле, говори!

Карамфіл: Не мені панів судити...

Пан Джордж: Це коли йдеться про мене, а Тома тобі дозволено судити...

Карамфіл: Якщо дозволено, то скажу вам, що пан Том втратив розум...

Пан Джордж: Ха, ха, ха!.. Хіба може хтось втратити те чого не має? В нього ж ніколи свого розуму не було. Але говори, що накоїв?!

Карамфіл: Пан Томас бачить привид.

Пан Джордж: Який привид?

Карамфіл: Портрет.

Пан Джордж: Який портрет?

Карамфіл: Бабусин.

Пан Джордж: Ха, ха, ха!.. Ба-бу... *(бачить портрет бабусі і починає перелякано бабукати)*: ба-бу... ба-бу... ба-бу... бу...

Карамфіл: Перепрошую?!

Пан Джордж: Ба-бу... ба-бу... ба-бу... бу-син?!

Карамфіл: Да, да! Бачить бабусин портрет, якого я продав учора... А він, що й говорити? В нього не всі кози вдома..., він ідіот..., дурень..., скажений..., шизофреник..., ненормальний..., кретин..., дебіл... Хіба ви, пане Джордж, не згодні зі мною?..

ЧУДОТВОРНИЙ ПОРТРЕТ

(Комедія в трьох діях)

(Продовження з минулого числа)

Пан Джордж: Карамфіле!

Карамфіл: Здурів на голову, зовсім здурів...

Пан Джордж: Карамфіле!

Карамфіл: Ви ж казали, що про пана Томаса дозволено.

Пан Джордж: Я не про це.

Карамфіл: А про що?

Пан Джордж: Про портрет...

Карамфіл: А, про портрет? Я теж! Пан Томас ідіот, дебіл, шизофреник... бачить портрети, які існують тільки в його дурній голові, у хворих мозгах та в ідіотській уяві... Хіба ви, пане Джордж, не згодні зі мною?..

Пан Джордж *(вказуючи пальцем на портрет)*: Карамфіле, портрет.

Карамфіл: Да, пане, я про портрет.

Тільки ідіоти, дебіли та шизофреники можуть бачити портрети, які не існують... Хіба ви, пане Джордж, не згодні зі мною?..

Пан Джордж: Карамфіле, появився!

Карамфіл: Хто пане?

Пан Джордж: Портрет.

Карамфіл: Який портрет?

Пан Джордж: Бабусин.

Карамфіл: І де ж він?

Пан Джордж: Ти не бачиш?!

Карамфіл: Що?

Пан Джордж: Портрет.

Карамфіл: Портрет?

Пан Джордж: Да, портрет.

Карамфіл: Бабусин?

Пан Джордж: Да, бабусин.

Карамфіл *(підходить до портрета)*: Оцей?

Пан Джордж *(радіє)*: Да, да отой... ти його бачиш?!

Карамфіл: Ні.

Пан Джордж: А я бачу.

Карамфіл: Мені не дозволено про вас говорити, тільки про пана Томаса, бо він, ідіот, дебіл і шизофреник, бачить портрети...

Пан Джордж: Карамфіле, я теж його бачу.

Карамфіл: Яка мені хосна з того, коли не маю права про вас говорити, тільки про пана Томаса, бо він ідіот, дебіл і шизо...

Пан Джордж: Карамфіле, я його бачу.

Карамфіл: Пана Джорджа?

Пан Джордж: Портрет, бабусю...

Карамфіл: Це хвороба пане, хвороба, невиліковна хвороба, як ота з курми...

Пан Джордж: Господи, звідки появилася?!

Карамфіл: Хвороба?

Пан Джордж: Бабуся.

Карамфіл: Яка бабуся?

Пан Джордж: Бабусин портрет!

Карамфіл: Що з портретом?

Пан Джордж: Звідки появилася?

Карамфіл: Не появилася.

Пан Джордж: Карамфіле, я ж не сліпий...

Карамфіл: Ні, пане, ви ж бачите ліпше від мене, бачите навіть те, що я не можу бачити, так само, як і пан Томас, але пан Томас ідіот, дебіл і шизо...

Пан Джордж: Карамфіле, не мели дурниць, ти ж бачиш його!

Карамфіл: Ні.

Пан Джордж: Карамфіле, ти не у тверезому стані.

Карамфіл: Звідки мені знати в якому я стані?.. Головне, що я завжди в цьому стані і ніяких портретів не бачу, як пан Томас, але пан Томас ідіот, дебіл та ши...

Пан Джордж: Карамфіле, якщо ти не бачиш бабусино портрета, це не означає, що він не існує.

Карамфіл: Я згідний з вами, пане, якщо ви бачите бабусино портрета, це не значить, що він існує, але, якщо існує, це значить, що я його не продав, а якщо я його не продав, це значить, що ви не отримали ніяких грошей, а якщо ви не отримали грошей, значить, що конверт порожній – Ванька дай пулімньот, немци на

улице, та-ка, та-ка канець фільма!

Пан Джордж: Що ж це за чортівня?! Я ж не ідіот...

Карамфіл: Мені не дозволено про вас, а тільки про пана Томаса, бо він дебіл та ідіо...

Пан Джордж: Чекай, ми перевіримо конверт *(виходить)*.

Ява 5.

(Карамфіл сам)

Карамфіл: Ну, що ж, Джордже пане, з великого П, зараз перевіримо, як ви стоїте з нервовим системом...

(Далі буде)

ЮРІЙ ЧИГА

(1946-2018)

Не дожив кілька днів до свого 72-річчя (н. 14 березня), не дожив кілька днів до 204-ох роковин Шевченка, але встиг вислати до «Українського вісника» дві статті про історію пам'ятників Великому Кобзарю на Гуцульщині, перша вийшовши в лютому числі часопису, не дожив завершити свою багаторічну працю «Історія, традиції, звичаї та обряди гуцулів», перший варіант якої десь за місяць до того вислав мені для розгляду й оцінки.

Рукопис я встиг прочитати і того фатального понеділка (26 лютого) в обідню пору збирався подзвонити Юрію і сказати свою думку про «Історію, традиції, звичаї та обряди гуцулів», для написання якої він ретельно продокументувався, як впливає з бібліографії, поданої в кінці рукопису. Я хотів йому тільки поради якнайбільше локалізувати тематику розділів, адже Юрій Чига протягом останніх десятиріч написав і надрукував, переважно і часописі «Український вісник», дуже багато статей-розвідок про історію, традиції, звичаї та обряди гуцульського субетносу, до якого належав, написав і видав монографію про гуцульську громаду Ульми.

Та чомусь я відклав нашу телефонну розмову на вечір, аж тут дзвонить Євсебій Фрасинюк і оголошує вісткою, що саме перед полуднем перестало битися серце Почесного Гуцула Юрія Чиги...

А знав я Юрія Чигу вже понад 50 літ – спочатку з його дописів до газети «Новий вік», згодом особисто, бо 1964 року став я працівником єдиного на час українського часопису, часто бував у газетярських відрядженнях на румунській Гуцульщині, отже і в Ульмі, де він учителював, бував у його домі, навіть кілька разів ночував у його хаті.

А коли 1993 року було засновано при СУРі «Український вісник» і я став головним редактором часопису, одним з членів редакційного колективу став Юрій Чига. І так він шість років попрацював редактором-екстерном газети, аж поки тодішній голова СУРу не скасував цей «привілей». А я був вельми задоволений роботою Юрія Чиги – замовляв йому матеріали, але багато писав він і з власної ініціативи. В той час в «Українському віснику»

існувала й «Гуцульська сторінка», на якій часто друкувався Юрій Чига, бо хто краще за нього знав гуцульське життя, звичаї, обряди і повір'я горян?

Коли видатної збирачки фольклору Мирослави Шандро не стало, Юрій Чига став продовжувачем її справи – записував народні пісні і балади, і так побачили світ збірники «Ой багата Гуцулія» і «Люблю тебе, Гуцуліє».

Юрій Чига був навдивовижу працьовитий. Майже щотижня я одержував від нього статті на різні теми, і бували числа часопису, на сторінках якого він мав по два-три матеріали.

Минулого року Юрій Чига повідомив мене, що в нього виник намір написати книгу про видатних людей гуцульського краю, ще й двомовну, запитавши чи схвалюю я його ініціативу. Звісно, я схвалив його намір, але водночас попередив, що це величезний обсяг роботи, бо його чекає нелегка і копітка документація, в тому числі і в архівах. Але повний енергії, він запевнив мене, що робота його не лякає, що вже склав список людей, які мають увійти до книги.

А тим часом наполегливо працював над «Історією...», виславши, мені, як сказано вище, перший варіант рукопису. Ми чекали весни, коли я обіцяв приїхати до Ульми, щоби разом обговорити остаточну структуру книги, в якій би переважав локальний елемент.

Але присуд долі був інакший – на жаль, невблаганний.

Прощай, друже незабутній, без тебе Гуцулія стане відтепер біднішою, бо вона втратила свого відданого співця і служителя, а українська громада Сучавщини і Румунії свого вірного і відданого сина.

На похороні Юрія Чиги сумно затужили в трембіти славні місцеві трембітарі, про яких він так тепло писав у часописі «Український вісник».

Хай буде земля йому пером, хай буде легкий спочинок у рідній землі, яку він любив і про яку писав своїм вдатним пером.

Щірі співчуття родині покійного.

Михайло МИХАЙЛЮК

ПЕРЕСТАЛО БИТИСЯ СЕРЦЕ ВИДАТНОГО ГУЦУЛОЗНАВЦЯ З СУЧАВЩИНИ

Перестало битися серце Юрія ЧИГИ, видатного гуцулознавця з Сучавщини (Румунія).

Українці Румунії втратили надзвичайно діяльного побратима, а гуцули в Україні – глибокого дослідника гуцульських традицій і старовіччини.

Народився Юрій Чига 14 березня 1946 року в селі Лупшина громади Ульма Сучавського повіту в простій гуцульській родині. У школі у Сігеті, в сусідньому селі Бродина навчався рідною українською мовою. Фах вчителя здобув у педагогічній школі, був скерований на роботу у велике українське село Поляни, що на Мараморощині. Під час служби в армії (в місті Орадя) вступив до вищої школи офіцерів, був командиром взводу, однак ретельна перевірка спецслужб виявила, що у молодого офіцера Юрія Чиги троє вуйків були членами ОУН, тому змушений був залишити військову службу. Однак після інвазії в Чехословаччину його знову покликали до армії як командира-розвідника. Ледве відбув кілька місяців і повернувся вчителювати в селі Нісіпіті, згодом став директором школи.

Працював заступником голови сільради в Ульмі, директором будинку культури, був на громадській роботі. Один із співзасновників часопису Союзу українців Румунії – «Українського вісника», працював тут шість років. Став заступником голови СУРу за часів Степана Ткачука. Донині був головою осередку СУРу в Ульмі. Постійний автор журналу «Гражда».

Понад двадцять років досліджував традиції, обряди і фольклор буковинської Гуцульщини. Написав сотні статей, підготував до друку кілька книг, серед них – «Ой багата Гуцулія (збірник співанок)», «Люблю тебе, Гуцуліє» (збірник пісень і балад), «Ульма – село гуцульського субетносу», «Мирослава Шандро – педагог, етнограф і народний митець». На робочому столі залишилась недописаною знакова праця «Історія, традиції та обряди гуцулів Румунії».

Непоправна втрата! З гіркотою усвідомлюємо, що не стало щирого патріота й невтомного дослідника Гуцульщини... Наші співчуття – побратимам і родині.

Вічная пам'ять славному Гуцулу і Великому Українцю!

Дмитро СТЕФЛЮК,
голова Всеукраїнського товариства «Гуцульщина»
Олександр МАСЛЯНИК,
головний редактор журналу «Гражда»

РОЗЛУКА

*Писав і про Вас
Теплими рядками!*

(ін Меморіам Юрія Чиги)

*Прости мені, Гуцуліє,
Що тя покидаю.*

*Наймилішої на світі
За тебе не знаю!*

*Прощайти ліси й долини,
Гори й полонини.*

*Писав і співав вам
До цієї години!*

*А ви, добрі ґазди,
Всі односельчани,*

*А тепер вас покидаю,
Прощаюся з вами,
Бо ступати приходиться
До темної ями.*

*Діти милі і дружино,
Жаль вас покидати,
Вже не стало мені сили
З вами побувати.*

*Приятелі, всі знакомі,
Вам добра бажаю,
З гірким серцем і сльозами
Всіх вас покидаю!*

Георгій МИХАЙ

Марія ПОНОМАРЕНКО

ПОДАРУНОК

Настала весна. Багато клопотів з'явилося у звірів та птахів. Усі вони чепурили свої оселі, лісові галявини. Дехто змінював вбрання: зайці скидали білі шубки, а натомість одягали сірі, вовки та ведмеді лише обновляли старі кожухи, бо не звикли міняти кольору.

Та найбільше метушилися малюта, потай від усіх готуючи подарунки, адже незабаром – мамине свято. У цей день на головній лісовій галявині мали зібратися найповажніші мешканці лісу й вирішити, кому ж присудити головний приз за найкращий подарунок.

Засмучений, сидів у своїй хатинці лише зайчик Сіра Шубка. Йому теж хотілося порадувати маму, проте він ніяк не міг придумати для неї подарунка. Ось зайчик вийшов надвір. У лісі де не глянь – біжать струмки.

На горбочку, якраз біля головної галявини, побачив зайчик Сіра Шубка блакитну квіточку на тонкій стеблині.

– Хто ти? – запитав зайчик.

– Пролісок, – відказала квіточка, – Дуже соромно не знати мене, адже розквітаю я щовесни.

– Це моя перша весна, – зніяковів зайчик, – тому й не чув про тебе,

– Ага, он воно що! – розсміявся пролісок.

– А чому ти такий засмучений?

– Як же мені не сумувати? Завтра мамине свято, а я подарунка ще не маю.

Пролісок співчутливо подивився на зайчика, трохи подумав та й каже:

– То, може, візьми мене та й подаруй своїй мамі...

– Як же я візьму?! – розгубився зайчик.

– Ти ж тоді не будеш рости.

– Звісно, не буду, – зітхнув пролісок, – але ж ти не маєш подарунка. Усі матимуть, а ти – ні.

– Дякую тобі, проліску, – раптом зраділо зайченя. – Тепер я знаю, що подарувати мамі!

І ось в день свята мам геть усі дітки при-

йшли на головну лісову галявину. Кожне з них принесло дбайливо загорнений у торішне листя подарунок.

Тільки в Сірої Шубки в лапках не було нічого. Подарунки ті були й справді напрочуд гарні: різьблені скриньки й розфабовані мисочки, горішки і ткані рушнички, вишивані серветки й намисто з шипшини. Нарешті дійшла черга й до Сірої Шубки. Зайчик узяв маму за лапку й повів на горбочок: там синіла квітка.

– Я дарую тобі, матусю, ось цього проліска. Тільки зірвати його я не міг, адже він тоді не ростиме. Дякую тобі, мій любий синочку, – розчулилася зайчиха, – Дякую за чудовий подарунок!

Коли ж усі подарунки було мамам вручено, лісових мешканців звернувся ведмідь на ймення Буркотун:

– Ми тут порадилися й вирішили головний приз віддати зайчикові Сірій Шубці,

– Ура! – закричали звірята, бо їм сподобалися слова старого ведмедя,

– Тримай міцно! – Буркотун подав зняковілому зайчикові лозяного кошика, вщерть наповненого рожевобокими яблуками, ще восени зірваними з лісової яблунки. – їж на здоров'я, та не забудь маму почастувати, – Буркотун весело примружив очі,

– Не забуду! – сказав зайчик і подав кошик із яблуками мамі.

Марія ПОЗНАНСЬКА

Моїй матінці

Мамо любя, добра, мила...

Як іще назвуть тебе?

Це ж для мене ти пошила

З шовку плаття голубе.

Ти мені читаєш книжку,

Хочеш розуму навчить.

Ляжу спати – ходиш тихо,

Все боїшся розбудить.

Захворію хоч злегенька –

Цілу ніч не будеш спать.

То ж дозволь тебе, рідненька,

За усе поцілувать!

Ірина ЖИЛЕНКО

Весна і мама

Якось я спитала у весни:

– Ти чому приходиш, поясни?

І весна мені сказала прямо:

– Поспішаю я на свято мамі!

Поспішають квіти проростати,

поспішають журавлі вертати,

поспішає сонечко теплішать,

поспішають дітки розумнішать.

В Африці далекій, пам'ятаю,

говорив мені премудрий слон,

що якби на світі мам не стало,

то й весни на світі не було!

Ще казав:

– Ви помічали, може,

кожна мама із весною схожа! –

І відкрив мені він таємницю,

що весна із мамою – сестриці.

• Качка важить 2 кг, коли стоїть на двох ніжках.

А як стане на одну, скільки тоді важитиме?

Відповідь:

Тех 2 кілограм

• Галки і гілки

Прилетіли галки і почали моститися на гілки.

Якщо на кожен гілку сяде по галці, не вистачить однієї гілки.

А якщо на гілку сяде по дві галки, то одна гілка буде зайвою.

Скільки було гілок і скільки галок?

Відповідь:

Чотири галки і одна гілка

• Брат іде зі школи до свого будинку 20 хвилин, а

сестра – 30 хвилин. Через який час брат дожене

сестру, якщо вона вийшла на 5 хвилин раніше?

Відповідь:

Через 10 хвилин

• Володя, Сашко, Ігор, Сергійко рибалили. Усі разом

вони зловили 40 карасів. Володя спіймав на 4 рибки

більше за Сашку, Сашко – на 4 більше за Ігоря, а Ігор

– на 4 більше за Сергійка.

Скільки ж карасів спіймав кожний з хлопчиків?

Відповідь:

Сергійко – 4, Ігор – 8, Сашко – 12, Володя – 16

У ПРИГОДІ

Народна притча

Пішов раз лев на лови й зустрів мишку. Хотів її з'їсти, вже й лапою надушив. А мишка й каже йому:

– Ой, леве, могутній владарю! Не їж мене, змилуйся наді мною, бідною, маленькою мишкою! Я тобі за те в пригоді стану!

Засміявся лев:

– Ти мені в пригоді станеш? Якось нещасна мишка – мені, цареві над звірями, у пригоді можеш стати? У якій же це пригоді?

– А хто може теє знати, – каже мишка. – Тільки благаю я тебе – змилуйся наді мною!..

Зглянувся лев, пустив мишку. Подякувала вона й побігла швиденько до своєї нірки.

Коли це, за яким часом, попався лев у тенета (сітка для ловлі звірів, птахів). Б'ється, сердешний, борсається в тенетах, нічого не зробить – ще гірше заплутався в сітку. Аж де не взялась мишка – одну петельку перегризла, другу... Як заходилася (почала швидко робити), то таку дірку в тенетах зробила, що й лев виліз! Тоді мишка й каже левові:

– А що, бачиш, і я, маленька мишка, тобі в пригоді стала!

– Бачу, – каже лев, – віддячила ти мені й навчила мене! Спасибі тобі. Я бачу, що добро, зроблене комусь, у багато разів більше повертається.

Тарас Шевченко - великий український поет

Тарас Шевченко народився в невеличкому селі Моринці, що на Черкащині 9 березня 1814 році в бідній селянській родині.

Рано залишився сиротою. З самого раннього дитинства у майбутнього поета була велика жага до малювання. Свій малярський талант він залишав повсюди, де тільки було можна – і на стінах, і на дверях, і на воротах. Спочатку Тарас Шевченко для своїх малюнків використовував вугілля, потім крейду, а коли, навчаючись у школі, зміг придбати папір та олівець, то пристрасть до малювання ще більше зростає.

Щоб навчитися грамоти, поступає на навчання до місцевого вчителя-дяка. Але шкільне навчання дитині було не до вподоби, і він тікає в село Лисянку, а потім в Тарасівню до дяка-маляра, сподіваючись пізнати всі таємниці малярства. Але дяк не визнав талант до малювання у юного Шевченка, визнавши його не здатним до цього мистецтва.

У 14 років його взяли «козачком» до двору поміщика П. Енгельгарда, з яким переїхав спочатку до Вільно, а потім – до Петербурга. У 1832 р. Шевченка віддали «у науку» до художника В. Ширяєва. У 1838 році за підтримки К. Брюллова, В. Жуковського, О. Венеціанова, М. Вельгорського, Є. Гребінки, І. Сошенка та інших Шевченка викупили з кріпацтва.

Після одержання свободи Шевченко з завзяттям береться за вивчення наук та вступає до Петербурзької академії мистецтва. В цей час, також за сприянням друзів, Т.Г. Шевченко видає в світ свою першу книгу віршів під

назвою «Кобзар». Вихід цього збірника став справжнім вибухом. Поезія Шевченка зачаровувала своєю виразністю, простотою, вона зароджувала натхнення та пробуджувала прагнення до волі, виховувала патріотизм та національну гідність.

Тарас Шевченко вніс великий вклад в розвиток національної літератури та мистецтва. За роки свого життя митець написав велику кількість різних творів, він є автором понад тисячі художніх робіт, пейзажів, портретів.

Особливе місце серед видань автора посідає його книжка «Буквар», яку він написав для дітей бідних верств населення. Ця читанка стала першою демократичною книжкою в Україні та продавалася лише за три копійки, що її мали змогу купити найбідніші.

Багато ще різних підручників для школярів мріяв написати Тарас Шевченко, але передчасна смерть поета не дала змоги здійснити ці плани.

У 1861 році 10 травня Т.Г. Шевченка не стало. Його було поховано в Петербурзі на Смоленському кладовищі. Але згодом поета перепоховали там, де він сам заповів. Зараз могила видатного українського поета, знаходиться над Дніпром біля Канева.

Поет мріяв про ті часи, коли його країна буде незалежною суверенною державою, коли в Україні шануватимуться мова, культура та історія народу, а люди будуть щасливими.

Тарас ШЕВЧЕНКО

Якби мені, мамо, намісто

Якби мені, мамо, намісто,
То пішла б я завтра на місто,
А на місті, мамо, на місті
Грає, мамо, музика троїста.
А дівчата з парубками
Лицяються. Мамо! Мамо!
Безталанна я!

Ой піду я богу помолюся,
Та піду я у найми наймуся,
Та куплю я, мамо, черевики,
Та найму я троїсті музики.
Нехай люде не здивують,
Як я, мамо, потанцюю.
Доленько моя!

Не дай мені вік дівувати,
Коси мої плести-заплітати,
Бровенята дома зносити,
В самотині віку дожити.
А поки я заробляю,
Чорні брови полиняють.
Безталанна я!

Ой умер старий батько ...

«Ой умер старий батько
І старенькая мати,
Та нема кому щирої
Тії радоньки дати.
Що мені на світі,
Сироті, робити?
Чи йти в люде жити,
Чи дома журитись?
Ой піду я в гай зелений,
Посаджу я руту.»

Якщо зійде моя рута,
Остануся тут,
Прийде милий в мою хату
Хазяїнувати.
А як же ні, то я піду
Доленьку шукати».
Посходила тая рута,
В гаї зеленіє.
А дівчина-сиротина
У наймах марніє.

Сестри

Минаючи убогі села
Понаддніпрянські невеселі,
Я думав: «Де ж я прихилюсь?
І де подінуся на світі?»
І сниться сон мені: дивлюсь,
В садочку, квітами повита,
На пригорі собі стоїть,
Неначе дівчина, хатина,
Дніпро геть-геть собі розкинувся!
Сіє батько та горить!
Дивлюсь, у темному садочку,
Під вишнею у холодочку,
Моя єдина сестра!
Многострадалиця свята!
Неначе в раї, спочиває
Та з-за широкого Дніпра

Мене, небога, виглядає.
І їй здається – виринає
З-за хвилі човен, доплива...
І в хвилі човен порина.
«Мій братику! моя ти доле!»
І ми прокинулися. Ти...
На панщині, а я в неволі!..
Отак нам довелось йти
Ще змалечку колючу ниву!
Молися, сестро! будем живі,
То бог pomoже перейти.

На Великдень, на соломі ...

На Великдень, на соломі
Против сонця, діти
Грались собі крашанками
Та й стали хвалитись
Обновами. Тому к святкам
З лиштвою пошили
Сорочечку. А тій стьожку,
Тій стрічку купили.
Кому шапочку смушеву,
Чобітки шкапові,
Кому свитку. Одна тільки
Сидить без обнови
Сиріточка, рученята
Сховавши в рукава.
– Мені мати купувала.
– Мені батько справив.
– А мені хрещена мати
Лиштву вишивала.
– А я в попа обідала, –
Сирітка сказала.

☺ Весела сторінка ☺ Весела сторінка ☺ Весела сторінка

***

Веде жінка п'яного чоловіка додому, а сусідка через тин:

– Він що у тебе, дороги додому не знає? П'яний на те відповідає:

– Мені хоч рідна жінка дорогу показує, а твого п'яндигу там позаду чужі люди за ноги тягнуть.

***

Шофер вантажівки гукає до перехожого:

– Гей ти, Іване, скажи, як доїхати до Яготина?

Перехожий у відповідь:

– А звідки ви знаєте, що мене Іваном звати?

– А я все знаю, – хвалиться водій.

– Ну тоді ви, певне, і дорогу до Яготина знаєте...

***

Прошкує дорогою п'яний, а сльози в нього з очей так і ллються.

– Чого це ви, дядьку, плачете? – питають перехожі.

– А чого ж мені не плакати: коли випити ще хочеться, а здоров'я не дозволяє...

***

Старий знайомий із сусіднього села запитує:

– Миколо, коли це ти свій будинок збудував?

– Того року, коли контору колгоспу в селі будували.

– А сарай із гаражем?

– Тоді, як нову школу зводили.

– Ну а колодязь і погріб?

– У те літо, як будували міст через річку та млин водяний.

***

– З якої це нагоди ти, Іване, все пиячиш? – запитує сусід.

– Та шапку замочую, щоб довше носилась!

– А де ж сама шапка?!

– Та загубив десь кляту...

***

На базарі жінка підійшла до діда, що продає вироби з дерева.

– Нікудишні у вас, діду, черпаки. Я тільки один раз свого благовірного по голові вгатила, так у руках сама ручка зосталась!

***

– Я не знаю уже, куме,

Що будеш робити,

Як твоя дружина Марта

Стане говорити.

– Дуже просто. Коли жінка

Зачне крик зчиняти,

Буду, куме, наче риба

У воді мовчати.

***

– Містер Черчілль, скажіть, у чому секрет Вашого успіху? – В економії сил: не стій, якщо можеш сидіти; не сиди, якщо можеш лежати.

Вінстон Черчілль

***

Життя – як коробка шоколадних цукерок. Ніколи не знаєш, що всередині.

Форрест Гамп

***

Життя вимірюється не кількістю зроблених вдихів і видихів, а кількістю тих моментів, коли від щастя захоплює дух.

Метод Хітча

***

Життя – це те, що відбувається з тобою, поки ти будеш інші плани.

Джон Леннон

***

У цьому житті не важливо, як ти падаєш. Важливо, як ти піднімаєшся.

Шерон Стоун

ЦИТАТИ УКРАЇНСЬКОЮ

***

Сенс життя не в тому, щоб чекати, коли закінчиться гроза, а в тому, щоб вчитися танцювати під дощем.

Вівієн Грін

***

Якщо ви хочете вести щасливе життя, ви повинні бути прив'язані до мети, а не до людей або до речей.

Альберт Ейнштейн

***

Прагни не до того, щоб добитися успіху, а до того, щоб твоє життя мало сенс.

Альберт Ейнштейн

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

* За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.

* Редакція може не поділяти точки зору авторів.

* Надіслані до редакції матеріали не повертаються.

* Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

ISSN 1223-1614

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România